

EPAM EKONOMİ VE POLİTİKA
Araştırmaları Merkezi
İSTİNYE ÜNİVERSİTESİ

Haftalık Dış Politika ve Ekonomi Bülteni

103. Bülten

İSÜ | İSTİNYE
ÜNİVERSİTESİ
İSTANBUL

istinye.edu.tr | 0850 283 60 00

[f /istinyeuniv.edu](https://www.facebook.com/istinyeuniv.edu) [t /istinyeunivedu](https://www.instagram.com/istinyeunivedu) [i /istinyeunivedu](https://www.youtube.com/istinyeunivedu)

*Kapak tasarımı öğrencimiz Özenç Kayalı tarafından gerçekleştirilmiştir.

Irak'ın Kuzeyinde Neler Oluyor?

Doç. Dr. Fahri Erenel

Son günlerde PKK terör örgütünün Peşmergelere yönelik saldırılarında bir artış gözlemlenmektedir. Otorite boşluğunun yaşanmaya devam ettiği Irak'ın Kuzeyi her zaman güç hakimiyeti kurmak isteyen devlet dışı yapıların mücadele alanı olmuştur ve olmaya devam etmektedir. Türk Silahlı Kuvvetleri'nin aralıksız operasyonlarla ülke içinde bitme noktasına getirdiği terör örgütü; eylem gerçekleştirememekte, sözde lider kadrosunu koruyamamakta, lojistik destek alamamakta, ülke içinde başta uyuştucu kaçakçılığı olmak üzere vergi vb. adlarla gelir yollarının tıkanması nedeniyle mali sorunlar yaşamakta, yeni eleman kazanamamakta, mevcut kadrolarını eylemsizlik ve Türk Silahlı Kuvvetleri'nin her geçen gün önleyici stratejinin farklı taktikleri karşısında tutmakta zorlanmaktadır.

Irak'ın kuzeyinde Türk Silahlı Kuvvetleri'nin operasyonları karşısında sınır hattından güneye doğru çekilmek zorunda kalan terör örgütü ile peşmergeler birçok kez karşı karşıya gelmişlerdir. Erbil ile Süleymaniye arasında güvenli bölge olarak kabul edilen, örgüt için Kandil'e geçiş güzergahı üzerinde önemi bulunan Zini Verde'ye örgütün militanlarını yerleştirmesi ilk ciddi gerginliği oluşturmuştur. Ayrıca, Erbil yönetimi terör örgüt tarafından hareket hedeflerinin Türkiye'ye bildirilmesi ile de suçlanmıştır. Terör örgütünün artan saldırıları Erbil Hükümetine geri adım attıramamış, tam tersine örgütü bölgede Kürtlerin aleyhine adımlar atan yabancı bir grup, bölgede istikrarı baltalayan gayrimeşru bir güç olarak nitelendirilmesine yol açmıştır.

Türk Silahlı Kuvvetleri'nin Irak Kuzeyinde terör örgütünün nefes aldığı ve Türkiye içine yönelik eylemlerde çıkış noktası olarak kullandığı bölgelerde üs bölgeleri teşkil etmesi, bu üs bölgelerinin tehditin boyutuna göre sürekli yer değiştirmesi, teknoloji'nin getirdiği üstünlük ve istihbarat akışı, her bir operasyon ile giderek derinliğe yerleşme terör örgütünü çaresizliğe sevk etmektedir. Terör örgütünün sözde kamu diplomasisi yürütmek üzere elinde tuttuğu, Birleşmiş Milletler gözetiminde olduğu söylenen, ancak batılı medya mensupları gözü ile de siyasi bir kamp, örgütün eleman devşirme, lojistik destek temin etme, Birleşmiş Milletlerden ve diğer fonlardan sözde baskı nedeniyle Türkiye'den kaçmak zorunda kalan insanlara yapıldığı söylenen maddi yardımların örgüt tarafından gasp edilerek dağ kadrosuna aktarıldığı, örgütün çocukları kendine göre oluşturduğu bir eğitim sistemine göre tam bir Türkiye düşmanı olarak yetiştirmeye devam ettiği Mahmur Kampı ve güneyinde yer alan Karaçok Dağı, Kandil, Gara Dağı ve Sincar bölgeleri bu örgüt için artık güvenli bölgeler değildir. Örgütün faaliyette bulunduğu her yer, sözde lider kadrodan teröristlerin olduğu her nokta artık Türk Silahlı Kuvvetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı tarafından izlenmekte ve uygun koşulların oluşması ile sonuç alıcı operasyonlar yapılmaktadır. Yurt içinde de Jandarma Genel Komutanlığı ve Emniyet Genel Müdürlüğü'nün başarılı ve senkronize edilmiş operasyonları ile baskı altına alınan örgüt, birkaç ülkenin desteği ile ayakta durmaya çalışmaktadır.

Irak'ın Kuzeyi, terör örgütü için her zaman önceliğe haiz olmuştur. Ancak, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin yürüttüğü başarılı operasyonlarla bölge kontrolünü geri getiremeyecek şekilde kaybeden örgüt, batıya ve güneye doğru yeni yaşam alanları yaratmayı ana strateji olarak seçmiş görünmektedir. Ekim 2020'de Irak Merkezi Hükümeti ile Kuzey Irak Bölgesel Kürt Yönetimi arasında imzalanan Sincar Anlaşması ile bölge kontrolünü kaybetmeye başladığını gören terör örgütü, bölgeden çekilmeyi kabul etmiş gibi görünerek aslında Sincar'ın civar

yerleşim yerlerinde ve kırsal kesimlerinde olmaya devam etmektedir.İran yanlısı Haşdi Şaabi ile işbirliğine giren örgüt, özellikle Türk silahlı Kuvvetleri'nin Sincar'a yönelecek olası bir operasyonuna karşı bu işbirliğini söylem ve uygulamalarla arttırma yoluna gitmiştir.Aynı işbirliği Kerkük ve çevresinde de görülmektedir.Kerkük çevresinde ve özellikle Mahmur'a yakın bölgelerde varlık göstermesini,kalıcı sözde karargahlar kurmasını,uyuşturucu trafiğini yönlendirmeye başlaması ile birlikte ele almak gerekmektedir.Ayrıca,örgütün Kerkük şehir merkezinde de etkinliğinin giderek arttığı gözlemlenmektedir. Terör örgütünün bu bölgelerde yaşam alanı bulma çabalarında, Türk Silahlı Kuvvetleri'nin Irak'ın Kuzeyinde yürütmekte olduğu başarılı operasyonlar sonucu ciddi bir güç ve alan kaybına uğraması ana etken olarak görülebilir.

Terör örgütü'nün Kerkük ve civarında artan hareketliliğinde,İrak'ta ki Şii milis grupların Irak Merkezi Hükümeti ve Kuzey Irak Bölgesel Kürt Yönetimi(IKBY) ile yaşadığı rekabetin önemli bir rolü olduğunu söyleyebiliriz.Mevcut tablo Şii milis gruplar ile terör örgütü'nün Irak'ın Kuzeyinde ortak düşmanlara sahip olduğunu göstermektedir.Her iki grubun IKYP ile son dönemde artan güç mücadelesi,aralarında ki işbirliği ve kordinasyonu güçlendirmektedir.Terör örgütü mensuplarının meşruiyet kazanabilmek maksadıyla Haşdi Şaabi bünyesine katılmaları olasılığı da dikkale takip edilmesi gereken bir durumdur.

Örgütün bölgede uyuşturucu ticareti üzerinde oluşturduğu ağ birçok raporlarla uluslararası kamuoyuna aktarılmıştır.ABD Hazine Bakanlığı tarafından 2011 yapılan bildirimde aralarında Cemil bayık ve Duran Kalkan'ın da bulunduğu beş ismin bakanlık tarafından tespit edilen uyuşturucu kaçakçıları oldukları ifade edilmiştir.Aynı bildirimde bu kaçakçılıktan elde ettikleri gelir ile örgüte silah ve malzeme temin ettiklerinin altı çizilmiştir.Diğer taraftan Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suç Ofisi'nin yayımladığı raporda terör örgütünün Afganistan'dan temin ettiği uyuşturucunun ticareti için Irak'ı bir dağıtım noktası olarak kullandığı vurgulanmıştır.Kerkük ve civarında gençler arasında uyuşturucu kullanımında artış olması,ele geçirilen uyuşturucu maddelerin büyüklüğü olayın hangi seviyelere geldiğini göstermektedir.

Irak'ın kuzeyi ABD açısından da önem taşımaktadır.Özellike İran ile Irak genelinde yaşadığı güç mücadelesinde Kuzey Irak Bölgesel Kürt Yönetimi bölgesi, ABD yönetimi için güvenli kale,stratejik üs özelliğini taşımaktadır.Bu nedenle terör örgütünün bölgede artan tehdidi, bu örgütü ABD açısından da saf dışı edilmesi gereken bir aktör konumuna getirmektedir.Bu durum ABD açısından Suriye'nin kuzeyinde, ABD koruması altında bulunan PYD terör örgütünün varlığı açısından da önem taşımaktadır.Barzani'ye yakın ENKS ile PYD terör örgütü arasında ki işbirliğinin sağlanması ve sağlamlaştırılması açısından IKYB, ABD açısından gözardı edilmeyecek bir aktördür.

Irak'ın Kuzeyi ve derinliğinin yeni gelişmelere sahne olacağı kesin gibi.Bu bölgede ve Irak genelinde yatırımlarını giderek arttıran Çin ve Rusya'yı da unutmamak gerekir.

Türkiyelilik Değil,Ama Türklük

Prof. Dr. Anıl ÇEÇEN – Ankara Kalesi 298

Küreselleşme akımı ulus devletleri kendisine düşman olarak seçtikten sonra , küresel sermayenin denetimi altındaki medya ve basın organları yoğun bir biçimde hem uluslara hem de ulus devletlere karşı yıpratma kampanyaları başlatmıştır. Sovyetler Birliğinin dağılmasından sonra ortadan kalkan sosyalist sistemin yarattığı siyasal boşluk alanında ,küresel sermayenin girişimleri ile ya liberal partiler ulus devletlerin yönetimlerinde etkin kılınarak uzaktan kumandalı yeni bir dünya düzeni oluşturulmaya çalışılmış ya da siyasal alanda küreselleşmenin kurumlaşabilmesi için devlet ve millet düzenlerine karşı çıkılarak şirket ve tarikat ortaklıkları piyasaya sürülmeye başlanmıştır.Soğuk savaş döneminde devlet ve millet düzenleri siyasal partiler üzerinden yürütülürken,küreselleşmeye doğru bir yönelim başlamış ve bunun sonucunda da siyasal egemenlik halk kitlelerinin elinden çıkararak sermayenin kontroluna geçince , küresel şirketler ulus devletleri parçalayarak alt kimlikçi eyalet ve kent devletlerini gündeme getirmiş ve bu doğrultuda bütün ulus devletlerin hem kimlikleri ile hem de kamu düzenleri ile ciddi olarak oynanmaya başlanmıştır.Üç yüz yıllık ortak geçmişe sahip olan ulus devletler böylesine bir çıkmazla karşı karşıya gelince , tökezlemeye başlamış ve eskisi gibi kendi yolundan gidemez bir duruma uluslararası kuruluşlar kullanılarak düşürülmüştür. Geçmişten gelen geleneksel ulus devlet yapıları hedef olarak alınırken ,devletleşmeye giden ulusal yapılanmaların içinden geçtiği üç asırlık oluşum süreci görmezden gelinerek,ulus devlet yapılanmalarının ve organizasyonların köksüzlüğü dünya halklarına gösterilmeye çalışılmıştır.

Daha önceleri devletler arası ilişkiler, çelişkiler ve kavgalar üzerinden biçimlenen uluslararası düzen ,küreselleşme aşamasına gelindikten sonra yön ve biçim değiştirmiş ve yeni dönemin şirketler ile devletler arasındaki çekişmeleri sonucunda hem ulus devletler güç kaybederek zayıflamış ,hem de toplumsal ilişkilerin ortaya çıkardığı sosyolojik kökenli uluslar ,sosyal bağların dağılmasıyla kopma noktalarına doğru kaymışlardır. Önceleri fazla fark edilmeyen ve küresel emperyalizmin ajanları tarafından gerçeklere aykırı bir biçimde dönüştürülerek kamu oyuna yansıtılan ulusların gerileyişi ,belirli bir aşamaya kadar halklardan gizlenmiş ama belirli bir düzeyden sonra saklanamayacak bir noktaya geldiğinde, bu durum yaşanan dünyanın gizlenemeyecek derecede bir gerçekliği olduğu kamuoyu tarafından anlaşılmaya başlanmıştır.Sömürgeci emperyalist batı devletlerinin bütün dünyayı sömürerek yönettiği aşamalarda devlet merkezli siyasal yapılar güçlenerek öne çıkarken ,şirketlerin büyük ölçüde genişleyerek dünya ticaretini ekonomik alan üzerinden kontrol etmeye başladıkları görülmüştür . Bu süreç planlı bir biçimde uygulanırken, hem partiler üzerinden siyasal düzen hem de basın ve yayın araçlarıyla medya ele geçirilerek alt kimlikçi yayın düzenleri ile ulusal birlik ile devletçi bütünlük tartışma alanına getirilmiş,hem de üç yüz yıl önce ulus devletlerin ortaya çıkmasını sağlayan Fransız devriminin sonucu olarak laiklik düzeni inkar edilerek karşıya alınmış ve bunun sonucunda da din yeniden öne çıkarılarak tarikatlar üzerinden eskisi gibi yeni bir dinsel düzen oluşturulması için çalışılmıştır.Uluslar ve ulus devletler böylesine büyük bir saldırı düzeni içinde yok olmamak için çaba sarf ederlerken,aradan geçen çeyrek asırlık bir zaman dilimi sonrasında siyasal gelişmelerin gerçek yüzü anlaşılınca ,bu kez yeniden ulus devletlere dönüş süreci kendiliğinden öne çıkmıştır.Otuz yıllık zorlama yüzünden epeyce güç kaybeden ulus devletler yeniden toparlanmaya çalışırken , uluslar da silkelenip kendine dönme noktasına gelerek , dağılma yerine toparlanma gibi tamamen aksi yönde bir yeni yapılanma ile dünya sahnesindeki var olan yerlerini korumak zorunda kalmışlardır. Yeni yüzyılın başlarında zorlanan bu küresel emperyalizm düzeni çökerken,şirketler ve tarikatlar eski durumlarını

koruyamaz bir noktaya sürüklenmişlerdir.Bu gibi gelişmelerin sonucunda kazanan uluslar ve ulus devletler olmuş ve şirketler özel çıkarların ötesinde dünya için daha düzenli bir düzene yeniden ulus devletlerin kontrolü ile sokulmaya başlanmıştır.

Ulus devlet çekişme ve çatışmalarının en yoğun yaşandığı ülkelerden birisi her zaman için dünyanın ortasındaki Türkiye Cumhuriyeti olmuştur. Türkiye'nin çok yönlü yapılanması ile sahip olduğu üç kıta arasındaki ara konumu gene bu dönemde diğer ülkelerden farklılık göstermiştir . Bir imparatorluk arazisinde ulus devlet kurulması ya da dinlerin çekişme ve çatışma alanında laik bir devlet düzenini sürdürme gibi durumlar ya da tarihsel süreçte bir zorunluluk gereği kurulmuş olan Türk devletinin jeopolitik konumunun diğer devletlerden ayrılan yönleri,Türkiye Cumhuriyetini zor bir dönemecin tam ortasında çok büyük bir sarsıntıya doğru sürüklemiştir.Çok yönlü bir jeopolitik konumun tam ortasında yer alan Türk devleti çokluluk içinde farklılıklar kazanmış ve bu durumun uzantısı olarak diğer devletlerden ayrılan çeşitli özellikleri ile Türk Milleti ve Türkiye Cumhuriyeti birbirinden ayrılan yönlerde değişik tartışmalara konu olmuştur. Devletin kimliğinin yanı sıra milletin kimliğinin içinden çıktığı kaynaklar ile birlikte birbirinden ayrı gelişen çeşitli konjonktürlerin aynı dönemde gündeme gelmesiyle sürüp giden tartışmalar iyice kaotik bir noktaya doğru siyasal gelişmeleri sürüklemiştir.Bugün gelinen aşamada Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları kendi kimliklerini ifade ederken birbirinden farklı kavramlar ile kendilerini tanıtmaya çalışmaktadırlar .Milletin ulusal çizgideki adı olan "Türk" kavramını kullanmaktan çekinirken ,devlet ya da ülke üzerinden giderek kimlik sorununu "Türkiyelilik " ya da "Türkiyecilik " kavramları aracılığı ile çözüme kavuşturmaya çaba göstermektedirler. Genel anlamda Türk'lük kavramına karşı çıkan ve bu doğrultuda gayri Türk ya da gayrimüslimlerin milletin adı ile kendisini tanımlamaktan kaçınmaları ile bazı toplum kesimleri ,bu gibi yollara başvurarak hem ulusal kimliğin dağıtılarak zayıflatılmasına ,hem de halen hukuken vatandaşı olarak halen çatısı altında yer aldıkları Türk devleti ile başlarının derde düşmemesine dikkat ederken Türkiyelilik ve Türkiyecilik gibi kavramları Türklük yerine kullanmaktadırlar .

Türkiye bir geçiş ülkesi olduğu için tıpkı Balkanlar ve Kafkaslar 'ın durumuna benzeyen bir konuma sahiptir. Bu iki bölge nasıl üç kıta arasında yer alarak kıtalar arası nüfus hareketlerinde üzerinden geçilen bir yapıya sahipse , bugün Türkiye Cumhuriyeti olarak ifade edilen Anadolu yarımadası da bu bölgelerin özelliklerine sahip bulunmaktadır. Her üç bölge üç kıta arasındaki jeopolitik konumları ile tarihin her döneminde farklı göç olayları ile karşı karşıya kalmışlardır. Günümüzde Balkan ve Kafkas devletlerinin küçük küçük yapılanmalardan ortaya çıktıkları dikkate alınırsa, küçük devletlerin farklı kimlikleri Balkanlar ve Kafkaslar üzerinde ,bir büyük devlet yapılanması üzerinden uluslaşmayı değil ama Balkanizasyon adı verilen parçalanma ve dağılma süreçlerini gündeme getirmektedir.Bu nedenle Osmanlı İmparatorluğunun dağılmasından sonra bu iki bölgede büyük ulus devletler kurulamamış, ortaya çıkan küçük devletleri bölgesel birliktelik içinde tutmaya çalışan Yugoslavya gibi federasyon modelleri ile uğraşmıştır. Soğuk savaş döneminin geçici koşullarında oluşturulan bu federasyon modeli , küreselleşme aşamasında geçerliliğini yitirmiş ve Yugoslavya federasyonundan yedi ayrı devlet yapılanması ortaya çıkmıştır. Küçük devletlerin canlı tuttuğu alt kimlikler bölgesel uluslaşmayı engellerken, alt kimliklerin küçük devletlerinin büyüme çabası ,tıpkı ikinci Balkan savaşında olduğu gibi sıcak çatışmalar yaratmakta ve bu yüzden de bu iki bölgede her zaman için yerel savaşlar ortaya çıkabilmekte ya da bu gibi yerel çekişmeleri başlangıç noktasına dönüştürebilecek daha büyük savaş oluşumları tıpkı Birinci Dünya Savaşı sürecinde olduğu gibi öne çıkabilmektedir.Sürekli çekişme ve çatışma yaratmaya yönelik bir Balkanizasyon süreci

bölgesel birlikteliği bozduğu gibi aynı zamanda uluslaşmayı da önlemektedir. Bu nedenle Balkanlar ve Kafkaslar bölgelerinde hiçbir zaman kalıcı bir barış ortamı yaratılamamıştır. İki bölgenin soğuk savaş döneminde sıcak çatışmalara sürüklenmemesi amacıyla, Rusya merkezli bir sosyalist düzen kurularak dönemsel bir barış ortamı yaratılmaya çalışılmıştır. Sovyet emperyalizminin yönlendirme ve baskı uygulamaları ile küçük devletler arası çekişmeler yirminci yüzyıl koşullarında önlenememiş ama sosyalist sistemin çöküşü üzerine, gene eski mikro milliyetçilik akımları her iki bölgede yeniden ortaya çıkmıştır. Küçük devlet alt kimliği ile doğru dürüst bir ulusalcılık yapılamamış ve bu yüzden de her iki bölgede Osmanlı sonrasında tam anlamıyla büyük bir ulus devlet kurulamamıştır.

İmparatorluk sonrasında meydana çıkan yeni konjonktürde, Balkanlar'dan başlayan Balkanizasyon oluşumu Kafkas bölgesine sıçramış, İngiliz emperyalizminin Sevr projesi ile de Anadolu ve Orta Doğu toprakları üzerinde de alt kimlikçilik üzerinden Balkanizasyon oluşumu bütün Osmanlı toprakları üzerinde geçerli kılınmaya çalışılmış ama Anadolu'nun ortasından fıskıran bir Kuvayı Milliye hareketi Balkanizasyon oluşumunun Anadolu yarımadasını Balkanlar'da olduğu gibi paramparça etmesine izin verilmemiştir. Dünya devleti kurmuş olan Atlantik emperyalizminin merkezi alanda büyük bir yapılanmayı engellemek üzere geliştirmiş olduğu dörtlü konfederasyon planı doğrultusundaki yeni siyasal oluşum, Anadolu halkını da mikro milliyetçiliğe kaydırarak çok eyaletli bir federasyon düzenine geçişi hedefliyordu. Mikro milliyetçilik Kafkaslar ve Balkanlar arasında öne çıkarılınca, bu doğrultudaki girişimlerden Anadolu yarımadası da etkilenerek, ulusalcı tam bağımsızlık doğrultusundaki Kuvayı Milliye hareketinin önünü kesiyordu. İmparatorluğun çöküşü üzerine bir yanda bölge dışındaki emperyal güçlerin merkezi alanı kendi denetimleri altına alma çabaları ve bu amaçla eski Osmanlı ahalsininin paramparça bir duruma sürüklenmesi ile, her alt kimliğe tıpkı Balkanlarda olduğu gibi, kendi küçük devletini kurma hakkının Anadolu'nun bütün coğrafi bölgelerinde yaşamakta olan halk kitlelerine tanınması isteniyordu. Bir anlamda Balkanlar ve Kafkaslar'da ortaya çıkan emperyalist parçalama olgusunun, bölge dışı emperyalist devletler tarafından Anadolu halkına da dayatılması gibi bir yeni çatışma komplosu ile eski Osmanlı ahalsi karşı karşıya getirilerek, tarih içinde Türk ulusunun dünya sahnesine çıkması engellenmek isteniyordu. Osmanlı devleti sonrasında, merkezi alanda Anadolu halkının Türk ulusu oluşumu içine girerek Kuvayı Milliye mücadelesine kalkışması ile dünyaya egemen olmak isteyen Atlantik emperyalizminin bu yeni saldırısı, tarih sahnesine merkezi alanda çıkıyordu.

Kurucu önder Atatürk'ün liderliğinde bir ulusal kurtuluş savaşı, hem küresel emperyalizme hem de bunun kontrolü altındaki yerel mikro milliyetçi isyan ve ayaklanmalara karşı yürütülüyordu. Atlantik emperyalizmi Osmanlı ülkesinde yer alan bütün alt kimlikçi ayrılıkçılar ile doğrudan temas kurarak, onları küçük devletçiliğe yönlendiriyor ve bu bölgede güçlü bir ulus devlet kurulmasını önleyerek, Sevr haritası doğrultusunda İstanbul merkezli bir çok uluslu konfederasyona geçişi zorluyordu. Osmanlı sonrası merkezi coğrafya üzerine İngiliz hükümetinin hazırlamış olduğu siyasal program Anadolu'da bir büyük ulus devletin kurulmasını önlemeyi hedefliyordu. Çok uluslu ve dinli Osmanlı İmparatorluğundan geriye çok parçalı bir toplum yapısı kaldığı için, emperyalistler bunu kullanarak bir Orta Doğu Birleşik Devletleri modeli büyük devleti kendi kontrolleri altında kurarak Avrupa modeli bir ulus devletin bu topraklarda kurulmasını önlemeye çalışıyorlardı. İşte bu aşamada, imparatorluk sonrası bu bölgenin geleceği için farklı devlet modelleri devreye giriyordu. Bir yanda emperyalizmin alt kimlikler üzerinden Britanya İmparatorluğuna bağlı olacak çok uluslu, Yakın Doğu Konfederasyonu projesi öne çıkarken, böylesine bir emperyal saldırıya karşı Anadolu

halkının örgütlenere ,çağdaş bir ulus devlet kurmak üzere uğruna milli mücadeleye kalkıştığı Türkiye Cumhuriyeti Devleti modeli, Atatürk'ün önderliğinde Türk milleti tarafından gündeme getiriliyordu . Birbirinden çok ayrı olan bu iki devlet projesinin dayanak noktaları ile birlikte geleceğe dönük planları da birbirinden çok farklılık gösteriyordu.Kuvayı Milliye hareketi bir ulus devlet kurma yolunda eski Osmanlı ahalisini genişletilmiş bir Türk milleti olarak tanımlarken, Atlantikçilerin çok kimlikli konfederasyon projesi tıpkı Balkanlar ve Kafkaslar'daki gibi ikisinin tam ortasında bir köprü olarak yer alan Anadolu yarımadasının halk kitlelerini de,alt kimlikleriyle tanımlayarak Pontus,Ermenistan,İyonya,Trakya,Kürdistan,Lazistan,Alevistan gibi Balkanlar'a benzer küçük eyalet devletlerine bölüyordu.Böylece İngiltere,eski Osmanlı bölgelerine dörtlü konfederasyon projesi doğrultusunda yerleşerek,denizlerine egemen olduğu dünyanın merkezi alanını da egemenliği altına aldığı görülüyordu. İngiltere'nin bölgeye girişi ile birlikte alt kimlikçilik güçleniyor ve Türk Milleti ile onun kurduğu ulus devletin var olma ve tam bağımsızlık elde etme mücadelesine karşı çıkılıyordu.Savaş sürecini Kuvayı Milliye'nin kazanmasıyla Türklük olgusu öbür alt kimlikleri geride bırakıyordu.

Emperyalizmin Türk ulusunu ve devletini yok etme girişimlerine rağmen Türklük oluşumunun tarihten gelen gücü ile Anadolu Türklerin ana vatanı olarak ilan edilmiş ve bu topraklarda Türk milletinin her türlü işgal ve saldırı girişimine karşı çıkararak direnmesi sayesinde,bir Türk devleti Göktürkler'den sonra Türk adı altında kurulabilmiştir. Tarih öncesi dönemlerden gelen Türklük birikiminin zaman içinde güçlenerek bugünlere getirilmesi sayesinde,binlerce yıl sonra dünyanın merkezi coğrafyasında bir Türk devleti Türk milletinin kararlı ve inançlı mücadelesi sonrasında kurulabilmiştir.Ne var ki, Osmanlı sonrası geride kalan imparatorluk ahalisinin bir ulusal kurtuluş savaşı verilerek toplumun uluslaşmasının sağlanması ile emperyalizmin alt kimlikçi federasyon projesi geri plana itilmiştir.Doğuştan Türk olmayan ya da farklı etnik kimlikleri yüzünden Türk kimliğini benimsemekte zorlanan toplum kesimleri,Türk kimliğine karşı çıkarlarken kendilerine alternatif olarak kullanabilecekleri farklı kimlik tanımlamalarına gereksinimleri bulunuyordu.Bu tür arayışlar batılı emperyalist devletlerin propoganda yayınlarında yer aldığı gibi, gene dışarıdan geliştirilen çeşitli siyaset senaryolarında yer alıyor ve yeni kurulmuş olan ulus devletin çatısı altında var olmayı ve yaşamayı bugün de sürdüren Türk halkının içinde var olan ama kendisini Türk olarak tanımlamakta zorlanan bazı toplum kesimleri ve bireyler,Türkiye Cumhuriyeti anayasasınca güvence altına alınmış olan temel haklar ve özgürlükler doğrultusunda ,bir insan olarak Türk devletinin çatısı altında var olan hukuk devletin korunmasından yararlanabiliyorlardı.Böylece belirli bir statü içinde kendilerinin var olan Türk devleti ile kurmuş oldukları hukuki bağlantıyı, Türkiye'li kavramı ile ifade edebiliyorlardı. Siyasal ya da sosyal tartışmalarda Türk devletinin vatandaşı olarak devlet ile bir hukuk ilişkisi içine girmiş olan Türk toplumunun bazı bireyleri kendilerini, Türkiyeli ya da Türkiyeci olarak tanıtarak Türklük olgusu yokmuş gibi davranıyorlardı . Böylesi bir durum ilgili kişilerin Türk kökenli bir aileden değil ama farklı kimlikli ailelerden gelmeleriyle ortaya çıkabiliyordu.

Ulusal kurtuluş savaşı yıllarında bölgeye egemen olmak isteyen emperyalist devletler, Anadolu üzerinde bir ulus devlete karşı çıkarken, Türklük olgusuna ve Türk kimliğine karşı savaş açmışlardır.Türklük tanımını kabul etmemelerine rağmen, savaş sonrası yıllarda Türkiye devleti çatısı altında yer almak durumunda kalan bazı yabancılar ve alt kimlikçi insanların, Türkiye Cumhuriyeti çatısı altına girerek Türk vatandaşı statüsü kazandıkları görülmüştür. Türkiye'deki hukuk düzenine göre nüfus idaresine kaydolarak Türk vatandaşlığı statüsünü ve sıfatını kazanan farklı kökenden gelen insanların kendilerini ifade ederken, bu durumu Türklük

kavramı üzerinden değil ama Türkiyelilik kavramı üzerinden çözmeye çalışmaktadırlar. İnsanlar doğarken anne ve babalarını seçme hakkı olmadığı için, çağdaş hukuk düzenlerinde insanların ve vatandaşların statüleri ulus devlet vatandaşlığından ötede, insan hakları gibi bir temel yaklaşım disiplini ile çözülmeye çalışılmaktadır. Uluslararası hukuka göre her insanın kendisine bir yurt ya da ülke seçme ve bu ülkenin devleti ile resmi ilişkiler kurarak bir devletin vatandaşı olma hakları vardır. İnsanlar doğuştan taşıdıkları milli kimlikleriyle, ya o kimliğin ulus devletine başvurarak bu ülkeden vatandaş statüsü alabilirler ya da kendileri için uygun gördükleri herhangi bir devletin ilgili makamlarına başvurarak o devletin vatandaşı olabilirler. Bugün Afrikalı zenciler göçler yolu ile gittikleri Amerika'da ,ABD'nin kendilerine tanıdığı vatandaşlık haklarından yararlanabilmek üzere başvuruda bulunabilmektedirler. İnsanların sahip oldukları bir ülkenin vatandaşı olma hakkı doğrultusunda, bütün ulus devletler hukuki yapılanmalar olarak hiçbir ayırım gözetmeden normal insanlara bu doğrultuda vatandaş olma hakkını tanımaktadırlar. Her insan vatandaş olarak kendisine en uygun ülkeyi seçme hakkına da sahiptir. Devletler böylesine bir ortamda insanlara vatandaşlık hakkı verirken, dikkatli olmak ve yeterli incelemeleri yaptıktan sonra dürüst ,namuslu ve hukuka uygun hayat süren normal insanlara vatandaşlık alanındaki hakları tanıyabilmektedirler. Hukuka aykırı yaşayan ,suç işleyen , kaçakçılık yapan ya da hastalıklı insanların vatandaşlık başvurularına bütün ulus devletler karşı çıkma hakkına sahiptirler. Dışarıdan böylesine başvuru yolu ile gelerek vatandaş olanlar da,sonradan gerçekleşen statülerini "Türkiyeli" olarak tanıtabilmektedirler.

Bir ulus devlet olan Türkiye Cumhuriyetinde ulusal vatandaşlık geçerli olduğu için, Türk devletine vatandaşlık bağı ile bağlı olan herkes Türk'tür ve her yerde Türk olarak kabul edilir. Bu durumun normal olarak ulus devletler çağı devam ettiği sürece geçerli olması gerekmektedir. Ama zorla bu konjonktür sürecinde bile bu duruma karşı çıkılıyor ise ortada normal olmayan bir durum var demektir. Ortalığın karıştığı savaş ortamları ya da çeşitli ülkelerde siyasal alt üst oluşlar yaşanıyorsa o zaman yeni bir siyasal sürecin öne geçerek ülkeleri etkilediği ya da baskı altına aldığı durumlar söz konusu olabilir. Türkiye gibi ulus devletlerde milliyetçi ve devletçi siyasal gelişmeler öne çıkıyorsa o zaman farklı alt kimliklerden gelen ve milliyetçiliğe karşı çıkan ya alt kimlikçi yapılar ya da küreselci ve de enternasyonel söylemlerin öne geçtiği görülmektedir. Dünya haritasında yer alan devletlerin var olma ve geleceğe dönük olarak varlıklarını sürdürme hakları da, Birleşmiş Milletler örgütü aracılığı ile uluslararası alanda kabul edilmektedir. Her devlet kendi varlığını ve geleceğini güvence altına almaya her zaman için öncelik verebilir. Devletler her türlü olumsuz gelişmelere karşı var olma mücadelesi verirken , kendi siyasal örgütlenmeleriyle birlikte toplumlarını da güvence altına almak durumundadırlar . Bir devleti devlet yapan ana unsur olarak da devlet örgütü ile birlikte milleti oluşturan toplumsal yapı da beraberce korunur ve savunulur. Böylesine kritik durumlarda devletler milletin tamamı ile bütünleşerek devlet ve millet kaynaşması içinde varlıklarını sürdürebilirler. Batı dillerinde üniter yapılanma olarak ifade edilen tekil devlet milletiyle bütünleşmiş bir siyasal yapıyı öne çıkarmaktadır. Ayırıcılık ve ayrıcalık içermeyen bir toplumsal kucaklaşma ile üniter devlet düzeni korunurken ,her türlü saldırı ya da suç işleme girişimine karşı ulusal birlik ve bütünlük anlayışı içinde karşı konulması gerekmektedir . Her ülkede anayasal düzen çatısı altında herkesin temel hak ve özgürlüklerinin korunması önceliğinde ülke barışı ve düzeni korunmaktadır. Bu noktada , normal olarak aileden gelen Türklerle , sonradan vatandaşlık yolu ile Türk vatandaşlığı statüsü kazananlar aynı koşullarda benzeri kamu hizmetleri ve korumasından yararlanmaları hukukun bir gereğidir. Bu durumda Türk vatandaşlığı çizgisi, herkes için ortak koruma ve savunmak güvencesi getirmektedir.

Atatürk, Türkiye Cumhuriyetini kurarken çok dikkatli davranmış, jeopolitik bilen bir general olarak, Türkiye'nin diğer devletlerden ayrılan yanlarını görerek hareket etmiştir. Her devletin temelinde var olan temel norm olarak, "Türkiye Cumhuriyetini kuran Türkiye halkına Türk milleti denir." yaklaşımı ile imparatorluk döneminden gelen ya da geleceğe yönelik emperyalist federasyon projesine alt yapı hazırlamak için gündeme getirilen bölücü ve parçalayıcı oluşumların tamamına karşı çıkmıştır. Milli sınırlar içinde Türk devletinin kuruluşuna katkı sağlayan bütün vatandaşların hukuk düzeni içinde eşit sayılması ve bu noktada aileden ya da toplumdan gelen ulusal vatandaşlar arasında hiçbir ayırım gözetilmemesi esastır. Eşitliğin uygulamalarına öncelik verildiği durumlarda hiçbir ayrıcalık ya da farklı bir uygulama talep edilemez. Vatansızlık çizgisinde ortak değerler ve çıkarlara öncelik verilirken, devletin ve milletin sahip olduğu iç ve dış dengelerin korunmasına öncelik verilmektedir. İrkçi olmayan ulusal yaklaşım ulus devlet çatısı altında her alanda geçerli olacak ve bu doğrultuda toplumun her kesiminin çıkar ve gereksinmelerine eşit koşullarda dengeli bir uygulama kamu düzeninin ana esası olacaktır. Çağdaş insan hakları, demokrasi ve hukuk devleti çizgilerinde her toplumun uygarlık çizgisine ulaşması ana hedef olarak benimsenmektedir. Ayrıca, bu amaçla, toplumun her kesiminin ve vatandaş olan herkesin devlet ve toplumun olanaklarından, en üst düzeyde yararlanabilmelerini sağlamak ulus devletlerin temeli olmalıdır. Türk asıllı olup olmamaya dikkat etmeden, aileden gelen Türkler kadar, vatandaşlık statüsünün sağladığı olanaklar çerçevesinde toplumun diğer kökenlerden gelen vatandaşlarının da benzeri kamu hizmetlerinden yararlanmaları, çağdaş demokratik devletler için ana kural olduğu için ulus devletlerin de ulusal tercihlerinde bu gibi konulara dikkat ederek hareket etmeleri, hukuk devleti düzeninin korunması açısından yarar sağlamaktadır. Vatandaşlık statüsünü ele geçiren her kişinin ilgili devletin önünde eşit uygulamalara yönelmesi esas alınmalıdır. Bu gibi konularda Türk ya da Türkiyeli gibi kavramların farklılık göstermesi hukuk devletinin dengeleri bozmamalıdır.

Türklük ya da Türkiyelilik gibi birbirine yakın kavramların hukuk devleti karşısında benzeri anlamları ifade etmek durumunda olması gerekmektedir. Ne var ki, bu noktada bir farklı disiplin ulus devlet düzenlerinin getirmiş olduğu eşit kamu düzeni oluşumunu tehlikeye atmaktadır. Dinler tarafından bütün inanan toplum kesimleri için gündeme getirilen ümmet kavramı giderek millet kavramının yerini almaktadır. Türkiyeli ya da Türkiyeci olmak arasında fazla bir fark olmadığı için, millet kavramına karşı çıkan dinci kesimler, her iki kavramdan yararlanarak ulus devlet disiplini dışına çıkmakta ve bu doğrultuda Türkiyeli ve Türkiyeci gibi iki yakın kavram üzerinden Türklük oluşumunu dengeleyerek yumuşatmaya çalışmaktadırlar. Bir hukuk kavramı olarak değerlendirilen vatan kavramı, dinci kesimler açısından farklı değerlendirilerek sadece o dinin kurallarının geçerli olduğu ülke ya da bölge olarak kabul edilmektedir. Ulusalçıların uğruna bir kurtuluş savaşı vererek ele geçirdiği ülkeyi vatan olarak görmelerine rağmen, dinciler inandıkları dinin kontrolü altındaki ülke ya da bölgeyi vatan olarak benimseyerek milliyetçilerden kesin hatlar ile ayrılmaktadırlar. Din kurallarının uygulandığı topraklar dindar kesimlerin vatanı olarak benimsenmektedir. Dinciler kendi kurallarının ülke düzeyinde geçerlilik kazanabilmesi ya da yaşadıkları ülkeyi vatan kabul edebilmek için inandıkları doğrular ve kutsal kitaptaki kurallar çizgisinde bir devlet düzeni ya da kamu hizmetleri uygulaması istemektedirler. Dinciler devletin toplumsal tabanı olarak bir millet düzenini değil ama onun yerine milli sınırların ötesinde inananların yaşadıkları farklı bölgeleri de vatan olarak görebilmektedirler. Dindarlar açısından ülke meselesi inanan insanların yaşadıkları alan ile sınırlı görünmektedir. İslam dini Müslümanların vatanını Dar-ül İslam olarak adlandırırken, bu toprakların dışında kalan başkalarının yaşadığı yerleri de Dar-

ül Harp olarak göstererek ,dünya ülkelerini ikiye bölmektedir. Diğer tek tanrılı dinlerin de benzeri bir ayırma karşı çıkmadığı ve din kurallarının geçerli olduğu bir ülke ve devlet düzeni öngördükleri anlaşılmaktadır.

Türklerin yaşadığı ülkelerin hukuk düzeni açısından İslama dayalı yeni bir dini düzen kurulabilmesi için öncelikler, Avrupa kıtasındaki dinler arası kavgayı önleyebilmek üzere ortaya çıkmış olan laiklik ilkesine ve bu doğrultuda oluşturulacak devlet düzenine dikkat edilmesi gibi bir yeni zorunluluğu öne çıkarmaktadır. Tek tanrılı dinlere inananlar açısından ümmet kavramı üzerinden din devleti esas olarak görülmektedir. Ümmet ile birlikte Dar-ül İslamın bir araya getirilmesi İslami devlet düzeninin oluşumu açısından yeterli görülmektedir. Tüm Müslümanların Anası -İslam olarak kabul edilmesi ve din kurallarının anayasal düzen yerine geçerli kılınması ile ümmet esaslı bir yeni toplumsal örgütlenmeye gidilirken, millet kavramı geri planda bırakılmakta ve bu nedenle de devletler milli ya da ulusal devlet olmaktan çıkara , dini esasların geçerli olduğu bir inanç dünyasının merkezi konumuna getirilmektedir. Kavmiyetçilik, mezhepçilik ya da cemaatçılık din devleti çatısı altında ümmetçiliğin uzantısı olarak geçerlilik kazanmakta ve milliyetçiliğin yerini almaktadır. Millet kavramının ümmet kavramından gelmesi nedeniyle Türkiye’de laik devlet kuranlar ,millet kavramı yerine Orta Asya ve Türk kökenli bir kavram olarak İslamiyet öncesi dönemden gelen ulus kavramını kabul etmişlerdir. Millet kavramı, Osmanlı döneminde Müslüman ahaliyi temsil ederken, ulus kavramı bir devlete vatandaşlık kaydı ile bağlanmış olan halk topluluklarının bütünü olarak kabul edilmiştir . Milletin ümmet kavramından çıkması kamu düzenine dinsel yönden yansıtılmaya çalışılırken ve Türkler çok uluslu Osmanlı sonrası dönemde yeni bir milli devlet kurmaya yönelirken, dini boyutu nedeniyle ulus kavramını millet kavramı yerine günlük konuşma dili içine almışlardır. Laik kesimler dindışı devlet düzeni için ulus kavramını öne çıkarırlarken ve dinci çevreler de ulus kavramına karşı çıkarken ,var olan ulusun Türk ulusu olması nedeniyle, Türk kavramı yerine Türkiyeli ya da Türkiyeci gibi sonradan olma yeni bazı kavramları kullanarak, eski imparatorluk dönemindeki gibi ulus devlet düzenini ortadan kaldırılabilmenin arayışı içine girmektedirler. Türk yerine Türkiyeli dediğiniz zaman bir milleti ve bu doğrultuda bir milli düzeni ya da bir milli devleti görmezden gelirken, Türkiyeli kavramı ile aynı ihtiyacı karşılıyormuş gibi bir ortam yaratılarak , bir ülke ya da devlete bağlılık kurulmuş gibi eskisinden farklı bir sosyal düzen yaratılmaya çalışılmaktadır .

Türklüğe karşı Türkiyeciliği çıkarmak , Türkçülük ve Türk milleti ve Türk devleti gibi var olan gerçeklik yokmuş gibi hareket etmektir. Bugünün koşullarında inkar edilemeyecek bir düzeyde üç yüz milyonluk nüfusu ile bir büyük Türk dünyası vardır. Arkamızda bir buçuk milyarlık İslam dünyası olduğunu ileri sürerek, Türk devleti yapılanmasına karşı çıkanlar, üç yüz milyonluk bir büyük kitleyi görmezden gelemezler. Türkiye’nin tam ortasında yer aldığı İslam dünyası Türkleri olduğu kadar, Arapları, Berberileri, Farsları ve diğer Asya ve Afrika ulusları ile ulus devletlerini görmezden gelemezler. Bu devletler de hem Müslüman kimlikleri hem de buldukları ülkede gelişmiş olan ulusal toplum yapıları ile ulus devletler dünyasının bir parçası olarak dünya haritası üzerindeki yerlerini korumaktadırlar. Dünyanın jeopolitik merkezinde yer alan bir merkezi devlet olarak Türkiye, Batı dünyası, Türk dünyası ve İslam dünyası gibi üç ayrı dünyanın tam ortasında yer alan bir çağdaş cumhuriyet devletidir. Türk devleti bu nedenle kuruluş aşamasında jeopolitik konumunu esas alarak laik devlet ile Müslüman millet sentezi üzerine inşa edilmeye çalışılmıştır. Ne var ki ,Türkiye bugün üç dünya arasında kendi bağımsız devlet yapısı ile birlikte üç ayrı dünyadan gelen yansımalar ile boğuşmak zorunda kalmaktadır. Türkiye üç dünya arasında hem bir Türk devleti ,hem bir İslam

milleti hem de çağdaş uygarlığın üyesi konumlarını ,kendi iç ve dış dengelerine dikkat ederek oluşturmak zorundadır. Türklerin dünyanın kuzey yarıküresinde, Müslümanların güney yarıküresinde ve de Batı dünyasının da batıdaki Hristiyan bölgelerde olduğunu,her zaman için hatırlayacak bir karma devlet yönetimi ile Türkiye ortaya çıkararak bugünkü konumuna gelebilmiştir .

Türkiye üç dünya arasındaki merkezi konumunu hiç unutmadan hareket etmek zorunda olduğunu her zaman için hatırlamak durumundadır. Her üç dünya Türkiye'nin hem çevresinde hem de temsilcileriyle içindedir.Türkiye yerini koruyabilmek için komşularıyla dayanışma içinde olması gerekirken ,batı ülkelerinde okuyarak gelen yeni yöneticilerin Türkiye'yi komşuları ile savaşa sürüklemesi emperyalizmin en açık örneğidir.Üç dünya arasındaki Türkiye'de gündeme gelen her siyasal yansıma ya da değişikliğin arkasında bu üç dünyayı görmek gerekmektedir. Türk dünyasının temsilcileri Türkiye'de Türklük olgusunun kurucusu ve koruyucusu olarak hareket ederken, İslam dünyasının temsilcileri de bu duruma saygı göstererek Türklük olgusunu Türkiyeli ya da Türkiyecisi gibi sonradan çıkarılan kavramlar üzerinden Türk milli devletini dönüştürmeye kalkışmamalıdır. İslamcıların Türklük kavramına karşı çıkmadan diğer Müslüman ulus devletlerin halkları gibi devlet modeli ve siyasal rejim ile uyumlu bir düzen arayışı içinde olmaları gerekmektedir. Türkçü kesimin önde gelenleri ise Kuzey yarıküreden getirdikleri ile yetinmemeli, güney yarıküreden gelen Müslümanlar ile merkezi bir ortak çadırın altında birlikte yaşayabilmenin yollarını aramalıdır.Türkiye'yi çevreleyen Hristiyan batılılarda, hem İslam dünyası ile hem de Türk dünyası ile komşu olduklarını unutmadan hareket ederek , Atatürk ve Kuvayı Milliye örgütünün işbirliğinde kurulmuş olan Türkiye Cumhuriyeti ulus devletini korumaya ve de desteklemeye devam etmelidirler. Türk devleti hem bir ulus devlet ,hem bir laik devlet hem de bir Müslüman millet sentezi olarak orta dünyada yoluna devam ederken her üç dünyadan gelen siyasal dalgaların karışıklık yaratmamasına dikkat edilmelidir.Bu nedenle,Türk dünyasından gelen tarihsel bağlar çizgisinde Türklük ve Türk dünyası en kutsal değerler olarak korunmalı ve bunları değiştirme doğrultusunda Türkiyecilik ya da Türkiyelilik kavramları üzerinden siyasal oyunlar oynanmamalıdır.Türkiye'yi, Türkler ve Türkçülük akımı kurmuştur ve bu düzen Türk dünyası ile bütünleşme hedefine doğru ilerleyecektir. Türk devleti de Müslüman bir çoğunluğa sahip olan millet yapılanması ile de dinsel değerlere saygı gösteren bir uyumluluk arayışında olacaktır.Üç dünya arasındaki sentezci yapılanması ile Türkiye'nin ayakta kalması dünya dengelerinin korunması açısından önem taşımaktadır.Bu nedenle,Türklük Türkiye Cumhuriyetinin temel dayanak noktasıdır. Türkiyelilik ya da Türkiyecilik gibi sonradan getirilen kavramlar ile Türklük sarsılmaz. Türkiyelilik ya da Türkiyecilik değil ama şimdiye kadar olduğu gibi Türklük,Türk devletinin temel dayanağı olarak var olacaktır ve Türkler'de Türk dünyasına açılan yeni yoldan emin adımlarla ilerleyerek, geleceğin dünyasının daha dengeli olmasını sağlayacaklardır.

Hiçbir şey için geç değildir! Sadık Gültekin-Eğitim Bilimcisi

<https://www.ntv.com.tr/yazarlar/sadik-gultekin/hicbir-sey-icin-gec-degildir>,

“Resimde” diyor, Paradjanov...

“Kişiler birbirine bakar, ama birbirleriyle konuşmazlar.”

“Filmde de durum farklı değildir” diyor...

“En iyi film, sağır ve dilsiz kişiler için yapılan filmidir. Çok fazla konuşuyoruz, çok fazla kelime var.

Benim niyetim, konuşmanın ötesine geçen saf güzelliği bulabilmektir.”

***

Nedendir bilmem...

Ne zaman film izlesem...

Ne zaman televizyon seyretsem...

Hep bu söz aklıma geliyor!

***

Bilhassa televizyon izlerken...

Hep bu açıdan yargılarım...

Dolayısıyla...

Hep bir rahatsızlık...

Hep bir huzursuzluk vardır...

***

Bu durumdan...

En çok çevremdekiler rahatsız olur...

Anlayacağınız...

Benimle televizyon izlemek...

Adeta bir işkencedir!

***

Geçen gece...

Bir belgesel kanalında...

‘Fit olma’ ile ilgili bir programa denk geldim...

Konuşmanın az, araştırmanın yoğun olduğu...

Paradjanov’un deyimiyle...

Saf güzelliği yakalayan bir programa şahit oldum...

Hiç eleştirmedim, yargılamadım!

Baştan sona soluksuz izledim...

***

Günde 2 dakikalık egzersizle...

Fit olmanın yollarını gösteriyordu...

Şayet...

Güç artırıcı egzersizler yapmazsak...

Her 10 yılda...

Kas kütlelerinin ortalama yüzde 5’ini kaybediyormuşuz!

Bu, bilimsel bir gerçek!

35 yaşından sonra...

Her on yılda yaklaşık olarak kadınlar 1 kg...

Erkekler ise 1,5 kg kas kaybediyor...

***

Kas hücreleri...
Kalori yakarak aslında metabolik bir iş yapıyor...
Yaş aldıkça kas hücrelerinin azalması...
Bizim eskisinden daha az kalori yaktığınız anlamına geliyor...
Diğer bir deyişle...
Metabolik hızımız yavaşlıyor...
Bunun önüne geçmenin tek yolu...
Düzenli egzersiz yapmak!

***

Kaslar, yağ yakan fabrikalardır...
Kas kütlesi...
Kemik erimesini yavaşlatıyor, kilo almayı önüyor...
İnsülin direncini azaltıyor, denge yeteneğini geliştiriyor vb.
Fiziksel aktivitenin artması...
Yiyeceklerin parçalanması sonucu oluşan şekerin...
Kas dokuları tarafından kullanılmasını hızlandırarak...
Kan şekerini düşürüyor...
Yani...
Kas kütlelerinin korunması...
Her açıdan çok önemli...
Bunun da yolu...
Fiziksel aktiviteden geçiyor!

***

Programda...
Egzersiz yapmanın yaşı olmadığı...
Bunun için Hiçbir zaman geç kalınmadığı...
Her yaşa özgü fiziksel aktivite programının bulunduğu...
2 dakikalık...
Özgün egzersiz programıyla bile...
Bunun üstesinden gelineceği vurgulanıyordu...

***

'Hiçbir şey için geç değildir' demişken...
Aklıma başka örnekler geldi...
Tolstoy...
67 yaşında iken...
7 yaşındaki oğlu Vanichka'yı kaybeder...
Yaşadığı derin üzüntüden çıkmasına yardımcı olması için...
'Moskova Bisikletseverler Derneği'...
Yazara bisiklet hediye eder...
Tolstoy, evladının yaşı ve 67 yaş bir yana...
Kendini bu işe verir...
Günlük işlerini bitirir bitirmez...
Köylülerin şaşkın bakışları altında...
Her sabah bisiklete biner...
Tolstoy'un şöyle dediği rivayet olunur:
"Öyle sanıyorum ki, bir çocuk gibi kendinden memnun olmanın yanlış bir tarafı olamaz."

***

Elbette bunu tek yapan tek kiři Tolstoy deęildi!
Maria Cruie, nobel ödülü alsa da...
50'li yaşlarında yüzme öğrenmiş...
Kızları yüzmeyi öğretmiş!
Yaşlı olmasına rağmen...
Çok da güzel yüzüyormuş...
***

Miles Davis...
Uyuşturucu bağımlısı olduğu dönemlerde...
Ünlü boksör Sugar Ray Robinson'ı görüp...
Boks yapmaya başlamış...
Bu sayede uyuşturucudan kurtulmuş...
***

Aynı şekilde Eisenhower...
58 yaşında iken...
Henüz başkan olmadan önce...
Resim yapmaya başlamış...
Bu örnekler uzayıp gider...
Bize düşen...
Her ne yaparsak...
Hemen şimdi başlamalıyız

Afrika halen aşı bekliyor

Afrika'da yeni tip koronavirüs (Kovid-19) vaka sayısı 5 milyonu geçerken, varlıklı ülkelerin aşı talepleri nedeniyle 1,3 milyar nüfuslu kıtanın sadece yüzde 2,1'i aşılanabildi

AFRİKA'NIN NÜFUSU

1,3 MİLYAR

KITAYA BUGÜNE KADAR GELEN TOPLAM AŞI MİKTARI

55 MİLYON DOZ

KITANIN SADECE

%2,1'i AŞILANABİLDİ

KITADA UYGULANAN DOZ MİKTARI TOPLAM

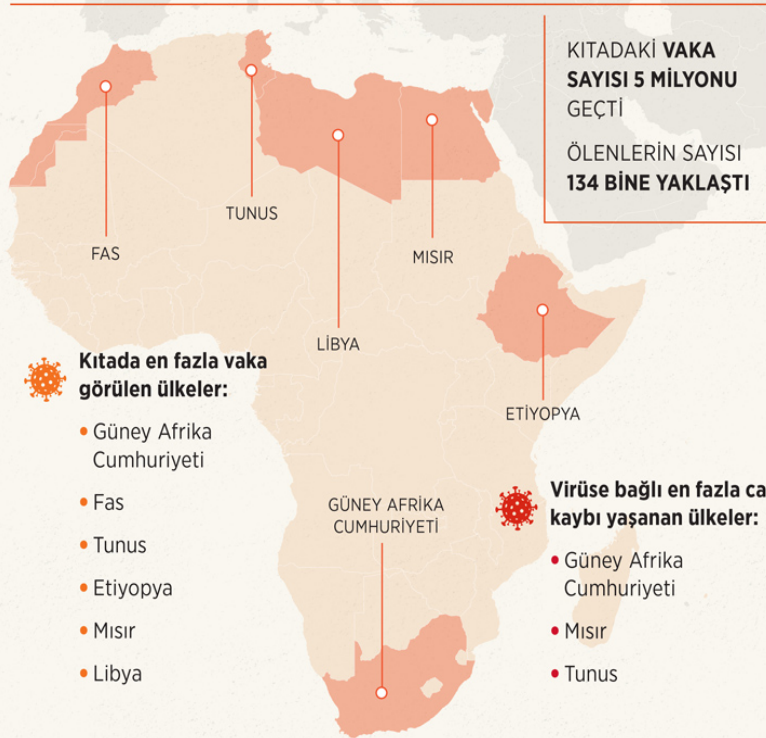
40 MİLYON

Kıtada **3 ülkede** toplu aşılama **başlamadı**

14 ülke salgında hızla **3. dalgaya doğru ilerliyor**

Afrika ülkelerinin **%90'ı** eylüle kadar olan aşılama **hedefine ulaşamayacak**

Son kullanma tarihi dolduğu için **Malavi ve Güney Sudan'da** yaklaşık **75 bin doz aşı imha edildi**

11.06.2021

AA
ANADOLU AJANSI

<https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/23597>

G7'YE BAKIŞ

G7, dünyanın en büyük ekonomileri arasında yer alan ABD, İngiltere, Japonya, Fransa, Kanada, Almanya ve İtalya'nın bir araya gelmesiyle oluşuyor

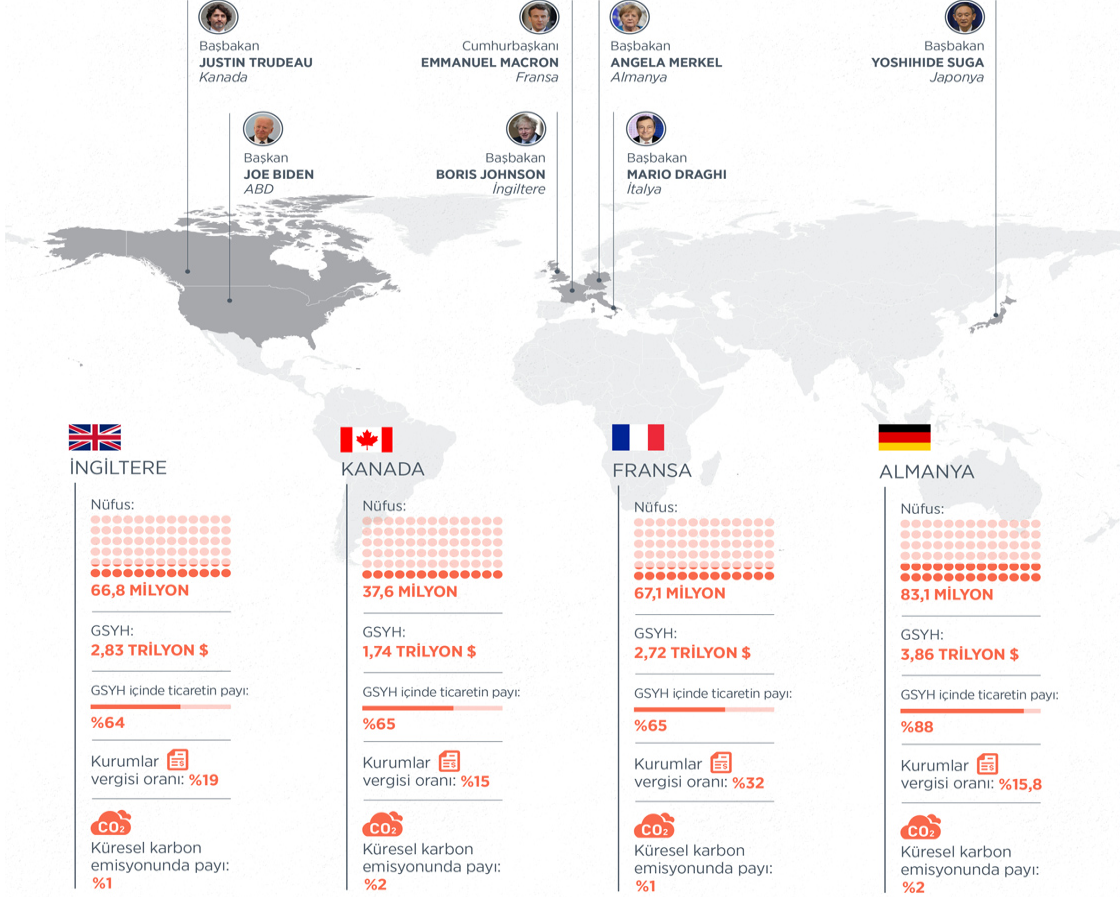
Ülkeler ilk toplantılarını 1975 yılında gerçekleştirdi

Rusya, 1998'de oluşumda yer almasına rağmen 2014'te Kırım'ın ilhakının ardından gruptan çıkarıldı

G7, dünya ekonomisinin yaklaşık %40'lık kısmını temsil ediyor

Dünyada çocuk işçilerin sayısı 160 milyona yükseldi

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) ve Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF), işçi olarak çalıştırılan çocukların sayısının son dört yılda 8,4 milyon artarak dünya çapında 160 milyona yükseldiğini ve yeni tip koronavirüs (Kovid-19) salgını nedeniyle 9 milyon çocuğun daha risk altında olduğunu belirtiyor

SON DÖRT YILDA
8,4 MİLYON
ARTTI

Gerekli önlemlerin alınmaması halinde 2022 sonu itibarıyla çocuk işçi sayısının 169 milyona yükselmesinden endişe ediliyor

5 İLE 17 YAŞ ARASI TEHLİKELİ İŞLERDE ÇALIŞAN ÇOCUK

%28
5-11 YAŞINDAKİLERİN
%28'İ OKULA GİTMİYOR

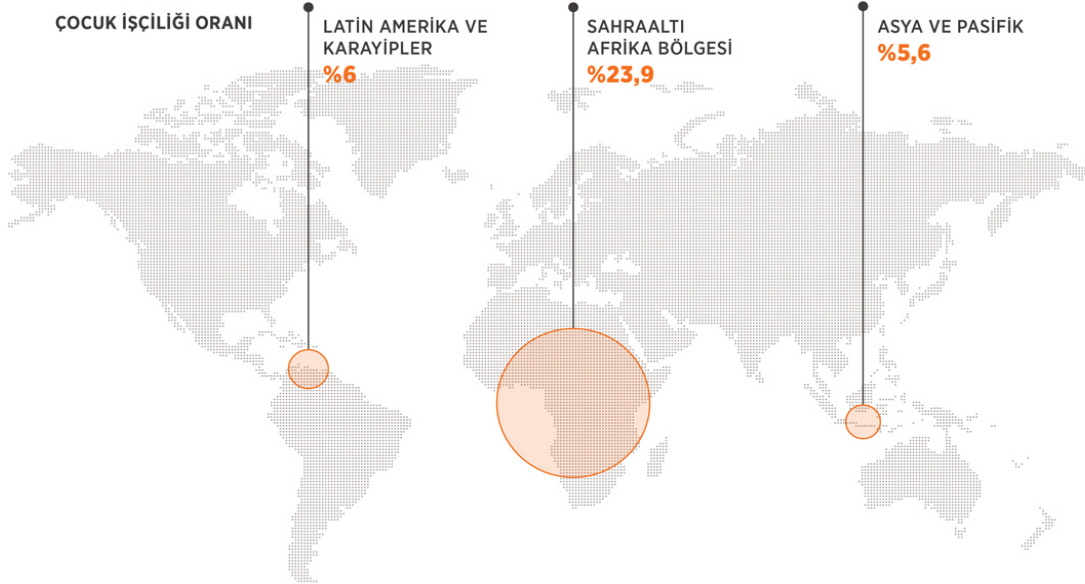
%35
12-14 YAŞINDAKİLERİN
%35'İ OKULA GİTMİYOR

DÜNYA GENELİNDE

ÇOCUK
İŞÇİLERİN %72'Sİ
AİLESİYLE ÇALIŞIYOR

ÇOCUK İŞÇİLİĞİ ORANI

Latin Amerika ve
Karayipler'de
%10'dan 6'ya düştü

Sahraaltı Afrika bölgesinde 2008-2012
yılları arasında düşüş olsa da 2012 yılında
%21,4 olan oran 23,9'a yükseldi

Asya ve Pasifik
bölgesinde %13,3'ten
%5,6'ya düştü

Petrol devlerinin karı ilk çeyrekte 46,5 milyar dolar oldu

Dünyanın halka açık en büyük 10 petrol şirketi, petrol talebinin toparlanması ve fiyatların yeni tip koronavirüs (Kovid-19) salgını öncesi seviyelere yükselmesiyle yılın ilk çeyreğinde 46,5 milyar dolar kar elde etti

OCAK-MART 2021

DÜNYANIN EN BÜYÜK 10 PETROL ŞİRKETİNİN GELİR VE KAR RAKAMLARI

TOPLAM GELİR

387 MİLYAR DOLAR

TOPLAM KAR

46,5 MİLYAR DOLAR

BRENT TÜRÜ HAM PETROLÜN VARİL FİYATI

2019 (ORTALAMA)

64,16 DOLAR

21 NİSAN 2020

17,51 DOLAR

2020 (ORTALAMA)

43,21 DOLAR

Dünyanın en büyük 10 petrol şirketinin toplam geliri ilk çeyrekte %6,6 arttı

NET KAR

(MİLYAR DOLAR)

	Saudi Aramco	21,7
	Shell	5,7
	BP	4,7
	Total	3,3
	ExxonMobil	2,7
	Lukoil	2,1
	Rosneft	2
	Equinor	1,8
	Chevron	1,4
	ENI	1

GELİRİNİ EN FAZLA ARTIRAN PETROL ŞİRKETLERİ

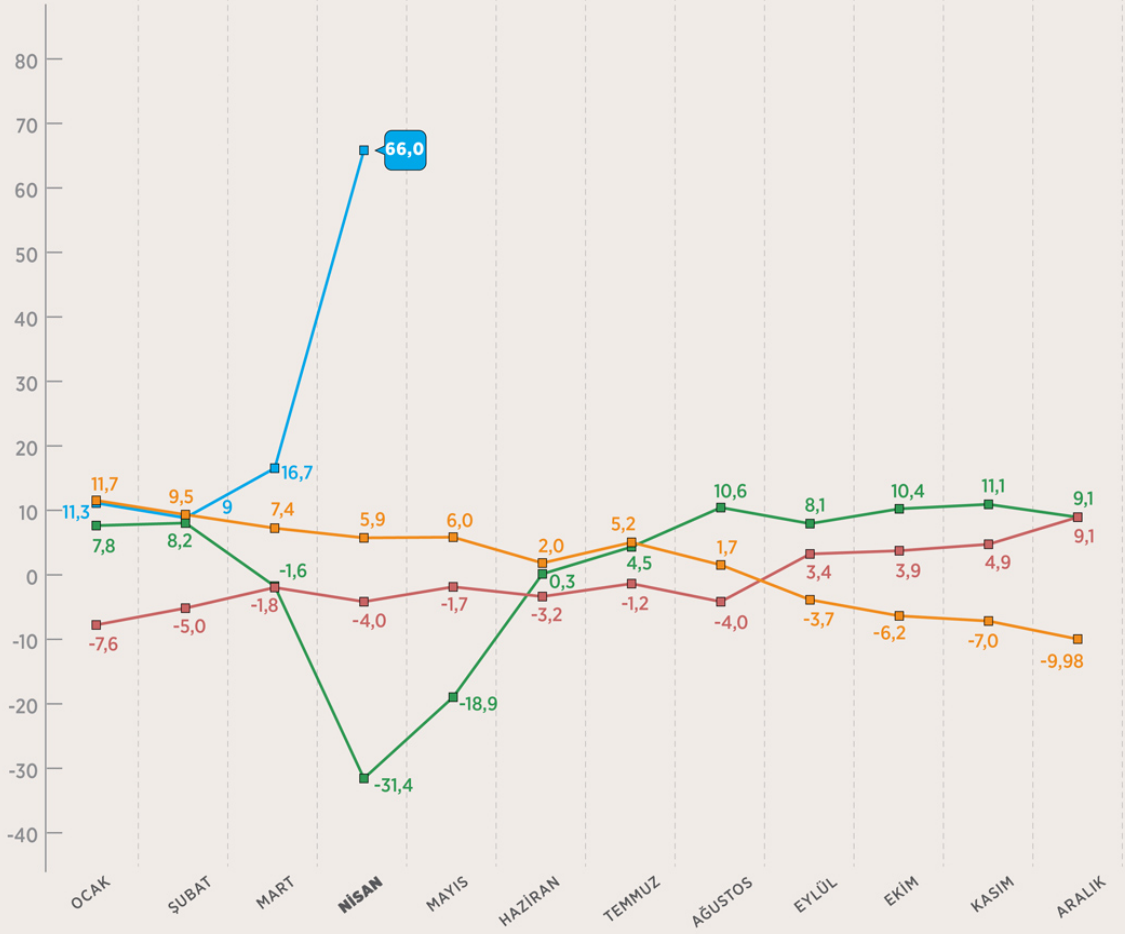
	Saudi Aramco	%19,9	80 MİLYAR
	BP	%18,2	36,4 MİLYAR

Sanayi üretim endeksi arttı

Sanayi üretim endeksi, nisanda aylık bazda yüzde 0,9 azalırken, yıllık bazda yüzde 66 artış gösterdi

● SANAYİ ÜRETİM ENDEKSİLERİNİN TAKVİM ETKİSİNDEN ARINDIRILMIŞ YILLIK DEĞİŞİM ORANLARI (%)

2018 2019 2020 2021

● YILLIK ORTALAMA (%)

11.06.2021 Kaynak: TÜİK

AA
ANADOLU AJANSI

<https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/23586>

Türkiye'nin en değerli markası THY bu yıl da tahtını korudu

TURKISH
AIRLINES

Marka değerlendirme kuruluşu Brand Finance'in araştırmasına göre, 1 milyar 605 milyon dolarlık marka değeriyle Türk Hava Yolları 2021'de de "Türkiye'nin en değerli markası" oldu

TÜRKİYE'NİN EN DEĞERLİ İLK 15 MARKASI

(MİLYAR DOLAR)

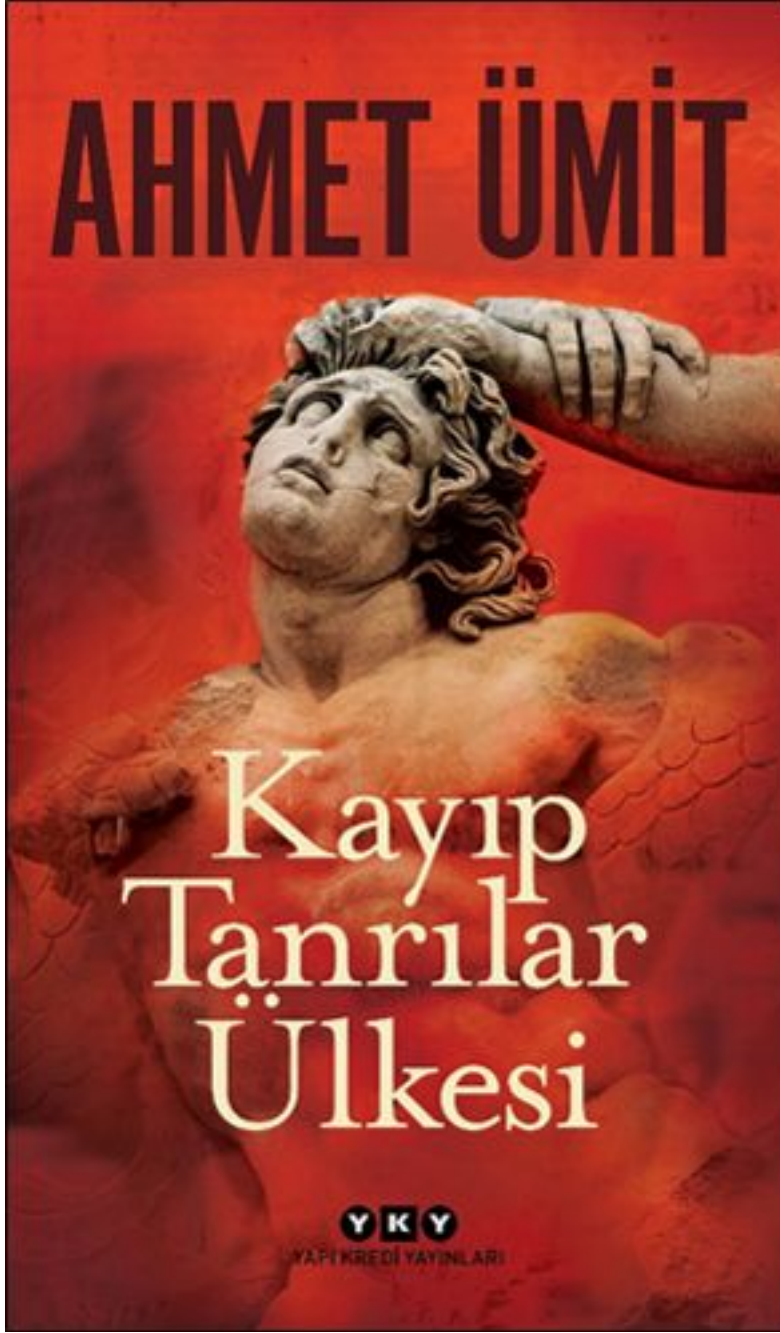
SIRALAMA		MARKA ADI	2021	2020	DEĞİŞİM (%)
2021	2020				
1	1	Türk Hava Yolları	1,60	1,97	-18,7
2	5	Arçelik	1,58	1,27	24,6
3	8	İş Bankası	1,19	0,95	25,3
4	3	Garanti BBVA	1,19	1,53	-22,6
5	4	Turkcell	1,06	1,36	-22,1
6	2	Ziraat Bankası	0,95	1,61	-41
7	7	Akbank	0,91	0,99	-8,1
8	9	Yapı Kredi	0,83	0,87	-4,5
9	6	Türk Telekom	0,78	1,08	-27,4
10	10	Ford Otosan	0,78	0,87	-10,1
11	16	Vestel	0,70	0,49	43,8
12	13	BİM	0,61	0,59	3,7
13	12	BŞH	0,54	0,60	-10,2
14	17	Vakıfbank	0,50	0,45	11,1
15	15	Ülker	0,45	0,53	-16,4

09.06.2021 Kaynak: Brand Finance

<https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/23542>

Kitap Tavsiyesi

“Babasız çocuklar tanrıya sığınırdı ama o tanrı olmayı seçti.”

Ahmet Ümit'ten polisiyeyi arkeoloji ve mitolojiyle harmanlayan usta işi bir roman.

Berlin Emniyet Müdürlüğü'nün ceval başkomiseri Yıldız Karasu ve yardımcısı Tobias Becker, göçmenlerin, işgal evlerinin ve sokak sanatçılarının renklendirdiği Berlin sokaklarından Bergama'ya uzanan bir macerada, hayatı ve insanları yok etmeye muktedir sırların peşinde bir seri cinayetler dizisini çözmeye çalışıyor. Soruşturmanın Türkiye ayağında sürpriz bir ismin olaya dahil olmasıyla heyecanın dozu gitgide artıyor.

Kayıp Tanrılar Ülkesi, Zeus Altarı ve Pergamon Tapınağı'nın gölgesinde mitlere günümüzde yeniden hayat verirken, suçun çağlar ve kültürler boyu değişmeyen doğasını bir tokat gibi yüzümüze çarpıyor.

“O yüzden unuttuk dediğiniz yerden başlayacağım. Unutmanın bedelini ödeyecek unutanlar. Cezaların en şiddetlisiyle ödüllendirilecek saygısızlık yapanlar, kalbi yerinden çıkarılacak beni kalbinden çıkaranların, yüzlerinin derisi yüzülecek benden yüz çevirenlerin...”